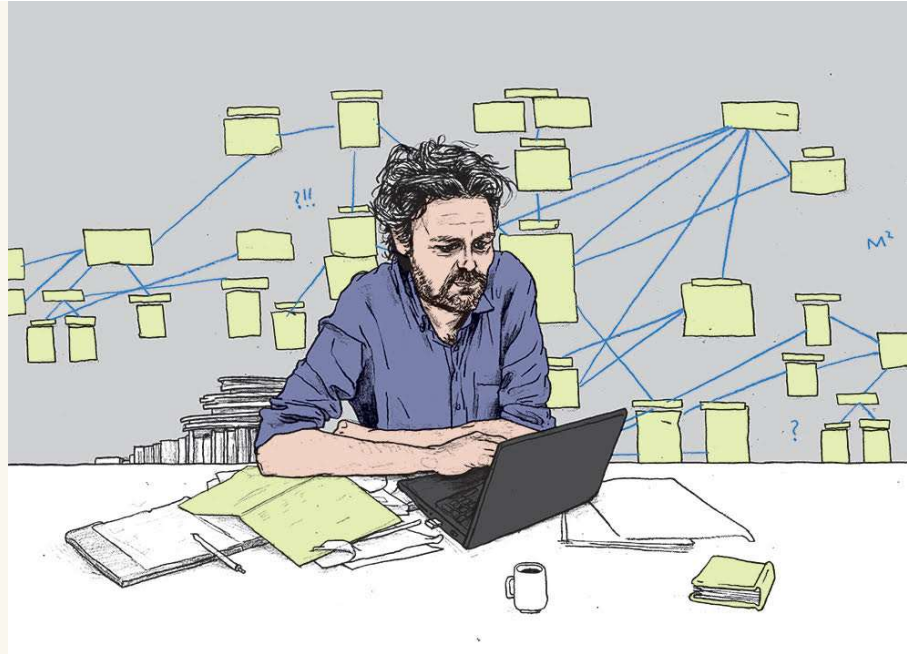

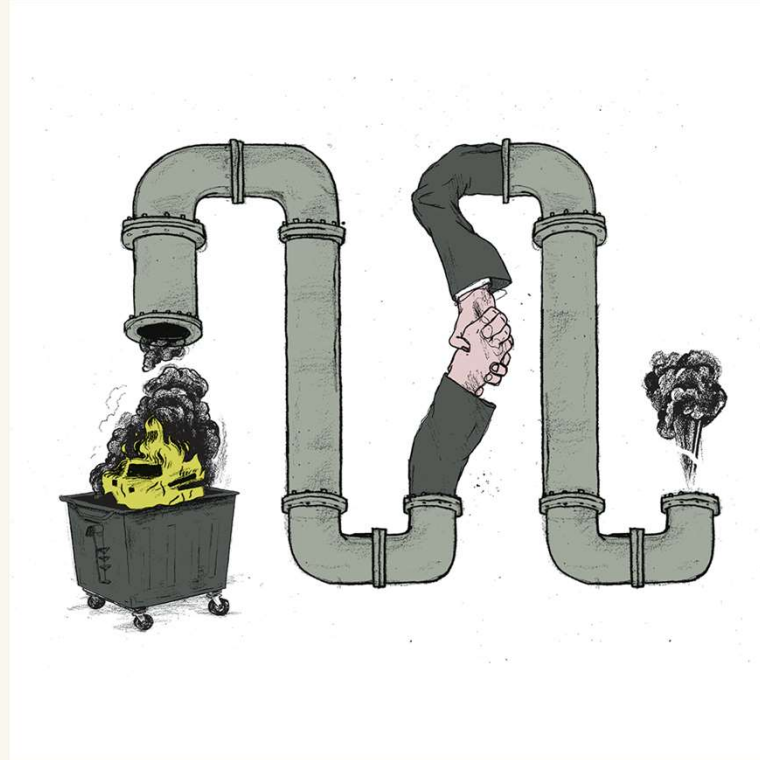

Onderzoekscollectief Spit

Jaarverslag 2022

Over Spit

Spit is een coöperatie van freelance onderzoeksjournalisten. Het collectief is in 2018 opgericht door Bram Logger en Parcival Weijnen. In 2022 heeft Spit acht leden. Zij worden gedreven door de overtuiging dat diepgravende onderzoeksjournalistiek van onschatbare waarde is voor een democratie. Door zich te verenigen in een coöperatie waarborgen deze journalisten hun onafhankelijkheid. Spit is een collectief met minimale overhead. Alle inkomsten worden zo veel mogelijk geïnvesteerd in onderzoeksjournalistieke projecten.

Projecten in 2022

In 2022 werkten journalisten van Spit aan vijftien onderzoeksjournalistieke publicaties. We begonnen dit jaar met steun van het Gieskes Strijbis Fonds aan een driejarig project over burgerparticipatie in de Omgevingswet. ‘Wonen daar mensen dan’, doopten we de serie, vrij naar een uitspraak van een Tilburgs raadslid op vragen van omwonenden van een nieuw te bouwen distributiecentrum aan de rand van de stad. Voorts legden Spit-journalisten hun vergrootglas onder meer op de huisartsenzorg, de publieke omroep en de plannen voor een Zuid-Hollands warmtenet.

De projecten waar journalisten van Spit aan werken zijn tijdrovend. Op basis van zelf opgestelde onderzoeksvragen werken ze in teams soms wel maanden aan één publicatie. Dat is alleen mogelijk met de steun van fondsen en donateurs. Een bijdrage leveren aan het werk van Spit kan door ons een bedrag te [doneren](#).

Hoezo inspraak?

In de praktijk staat de burger vaak buitenspel

Auteurs: Bram Logger en Parcival Weijnen

Mediapartner: [Vrij Nederland](#)

Financiering: SvdJ, Gieskes Strijbis Fonds

Datum: 29 januari 2022

Als de Omgevingswet wordt ingevoerd, krijgen burgers meer inspraak. Maar om dat te laten slagen, moeten we afrekenen met de typisch Nederlandse netwerkcorruptie, zeggen experts. 'In Nederland spelen informele processen en lobby een grote rol. Dat maakt onze democratie extra kwetsbaar.'

<Wonen
daar
mensen
dan?>

De windmolens die er nooit kwamen: hoe een goedbedoelde windcoöperatie ontplofte

<Wonen
daar
mensen
dan?>

Auteurs: Bram Logger en Bas Vermond

Mediapartner: [De Gelderlander](#)

Financiering: SvdJ, Stichting Culemborg Nieuws

Datum: 6 februari 2022

Zes jaar lang werkte de gemeente Culemborg aan een duurzame droom: een coöperatief windpark waarbij Culemborgers zelf zouden meedelen in de winst. Maar de molens kwamen er niet, omwonenden voelden zich bedrogen en Culemborg werd zelfs landelijk nieuws. Wat rest is **diep wantrouwen** tussen alle partijen. Spit reconstrueerde aan de hand van documenten het duurzame debacle en sprak met hoofdrolspelers en deskundigen.

Foto William Hoogteyling

Help! De huisarts verdwijnt

Auteurs: Roos Menkhorst en Catrien Spijkerman

Mediapartner: [De Groene Amsterdammer](#)

Financiering: SvdJ, Fonds 1877

Datum: 9 februari 2022

Genomineerd voor De Loep!

Binnen zes jaar gaat bijna dertig procent van de huisartsen met pensioen. In Zeeland is dit zelfs 45 procent. En dat terwijl de instroom van nieuwe artsen achterblijft. Bovendien zijn er voor iedere huisarts die met pensioen gaat twee of drie opvolgers nodig. Het onderzoeksinstituut Nivel voorspelt dat de huisartsenzorg op korte termijn **ernstig uit evenwicht** raakt: het aantal huisartsen kan dan niet meer voldoen aan de zorgvraag.

Illustratie Aart-Jan Venema

Kunnen gemeenten de verantwoordelijkheden van de Omgevingswet wel dragen?

Auteurs: Hester den Boer en Parcival Weijnen

Mediapartner: [Vrij Nederland](#)

Financiering: SvdJ, Gieskes Strijbis Fonds

Datum: 14 maart 2022

In Nederland is het **verboden** om op een recreatiepark te wonen. Toch wonen er naar schatting zo'n honderdduizend mensen in een recreatiewoning. Het Rijk laat het aan gemeenten over om te handhaven of te legaliseren. Dat leidt tot **willekeur** en disproportioneel optreden.

Illustratie Gijs Kast

Van visboer tot vastgoedbaron: hoe de familie Van der Plas met winsten uit de visserij een vastgoedimperium bouwt

Auteurs: Bram Logger en Parcival Weijnen

Mediapartner: [Leidsch Dagblad](#)

Financiering: SvdJ, Zuid-Hollands Mediafonds

Datum: 21 maart 2022

Visserijbedrijf Parlevliet & Van der Plas boekte in de laatste tien jaar een nettowinst van ruim 700 miljoen euro. De helft van dat geld ging als **dividend** naar de families Van der Plas en Parlevliet. Wat doen zij met die miljoenen? Spit zocht het uit en stuitte op een **vastgoedimperium in wording**.

Foto Taco van der Eb

Een eigen praktijk?

Veel huisartsen beginnen er niet meer aan

Auteurs: Roos Menkhorst en Catrien Spijkerman

Mediapartners: [Trouw](#), [De Groene Amsterdammer](#)

Financiering: SvdJ,

Datum: 4 mei 2022

De vaste huisarts heeft zijn langste tijd gehad, denkt veertig procent van hen. De zzp-huisarts is in opkomst en de **zwoegende praktijkhouder** is de dupe. 'Misschien ga ik wel yogalessen geven, of coaching.'

Illustratie Olivia Ettema

Hoe Belgische grondhonger in Zeeland Nederlandse boeren dupeert

Auteurs: Hester den Boer, Bram Logger en Steven Vanden Bussche

Mediapartners: [Apache](#) en [Vrij Nederland](#)

Financiering: SvdJ, Fonds Pascal Decroos, Gieskes Strijbis Fonds

Datum: 18 juli 2022

Terwijl Nederlandse boeren moeten inkrimpen, kopen Belgische boeren en beleggers met grof geld Zeeuwse landbouwgrond op. Het gevolg: **peperdure grond**, krimpende lokale economie en minder kansen voor duurzame landbouw.

Angst voor het medisch tuchtcollege: 'Als arts sta je al met 2-0 achter'

Auteurs: Roos Menkhorst en Catrien Spijkerman

Mediapartners: [De Groene Amsterdammer](#), [Trouw](#)

Financiering: SvdJ, Fonds 1877

Datum: 3 augustus 2022

Terwijl de uitspraken van het Medisch Tuchtcollege bedoeld zijn om het medisch handelen aan te scherpen, zijn artsen nu vooral bang en voelen ze zich **vogelvrij**. 'Eigenlijk zou ik alles en iedereen moeten controleren.'

Illustratie Olivia Ettema

Waarom een radar die **essentieel** is voor onze veiligheid er maar niet wil komen

Auteurs: Dieuwertje Kuijpers en Parcival Weijnen

Mediapartner: [Vrij Nederland](#)

Financiering: SvdJ, Gieskes Strijbis Fonds

Datum: 29 augustus 2022

Defensie dacht in Herwijnen de ideale locatie te hebben gevonden voor een nieuwe luchtverdedigingsradar: goede dekking en uit de weg van storende windmolenparken. Aan één ding was niet gedacht: de lokale bewoners. ‘Op het gebied van **open bestuurscultuur** is er nog een wereld te winnen.’

Van boten tot salarisconstructies: De opmerkelijk losse moraal van de publieke omroep

Auteurs: Kim van Keken en Joost Ramaer

Mediapartner: [Vrij Nederland](#)

Financiering: SvdJ, Vereniging Veronica

Datum: 27 oktober 2022

De publieke omroep kent een lappendeken aan codes en reglementen. Maar als **integriteit** niet tussen de oren van betrokkenen zelf zit, hebben regels weinig zin. Spit ging op onderzoek uit binnen de publieke omroep.

Illustratie Zeloot

Machtsconcentratie in de media

Auteur: Joost Ramaer

Mediapartners: [Villamedia](#), [Spit](#)

Financiering: SvdJ, Vereniging Veronica

Datum: 2022

Lokale en regionale media zijn in Nederland grotendeels in handen van twee Belgische bedrijven: DPG Media en Mediahuis. De kritiek dat het slecht gaat met de regionale journalistiek verwerpen zij. Toch klopt hun bewering niet, toont Joost Ramaer aan in een reeks over DPG Media en diens eigenaar Christian Van Thillo.

Hoe Nederlands belastinggeld via de NPO verdwijnt in de zakken van buitenlandse aandeelhouders

Auteurs: Kim van Keken en Joost Ramaer

Mediapartner: [Vrij Nederland](#)

Financiering: SvdJ, Vereniging Veronica

Datum: 26 november 2022

De NPO is wettelijk verplicht minstens een kwart van zijn totale programmabudget te besteden bij buitenproducenten. De politiek dacht zo innovatie, pluriformiteit en creativiteit te bevorderen, maar vergat dat langs die weg jaarlijks een bedrag van rond de 180 miljoen euro aan publiek geld uit het zicht verdwijnt.

Illustratie Zeloot

De commercialisering van de NPO: Jeroen Pauw, Frans Klein en de uitknijpcultuur bij de publieke omroep

Auteurs: Kim van Keken en Joost Ramaer

Mediapartner: [Vrij Nederland](#)

Financiering: SvdJ, Vereniging Veronica

Datum: 29 november 2022

Jeroen Pauw is een van de gezichten van wat er mis is met het Nederlandse publieke omroepbestel. Een ander gezicht is Frans Klein, directeur Video van de NPO, de koepelorganisatie die het bestel aanstuurt. De tandem Klein-Pauw is zowel de personifiëring als het product van twee bredere trends: globalisering en commercialisering van de publieke omroep.

Illustratie Zeloot

Worstelen met warmtenetten

Auteurs: Bram Logger en Parcival Weijnen

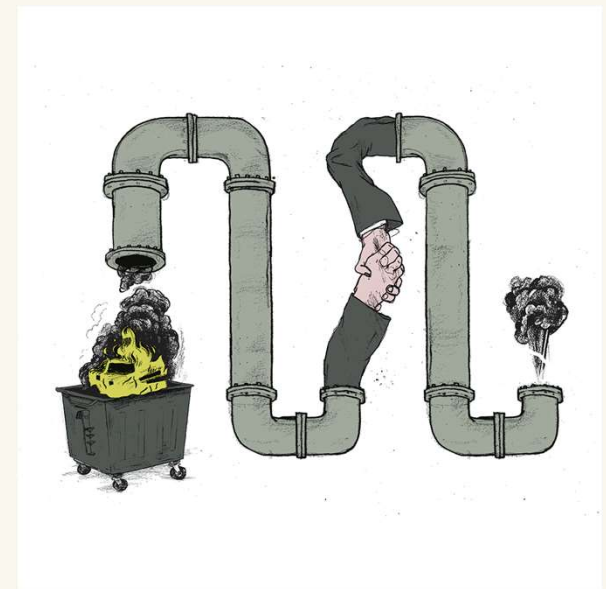
Mediapartners: [Open Rotterdam](#), [Vers Beton](#), Schie.nu, WOS

Financiering: SvdJ, Zuid-Hollands Mediafonds

Datum: 15 december 2022

Met de huidige gasprijzen klinkt het aantrekkelijk: huizen verwarmen met restwarmte uit de industrie. Ook de regio Rotterdam wil tot 2050 zoveel mogelijk woningen aansluiten op stadsverwarming. Maar de aanleg van nieuwe warmtenetten stuit op kritiek. En dat is niet onterecht, blijkt uit onderzoek van collectief Spit. ‘De overheid houdt een **monopolie** in stand, en de consument betaalt daarvoor aan het energiebedrijf.’

<Wonen
daar
mensen
dan?>

Illustratie Gijs Kast

Het rijke Roomse leven is voorbij: hoe de katholieke kerk financieel in een **negatieve spiraal** belandde

Auteurs: Hester den Boer en Stijn Fens

Mediapartner: [Trouw](#)

Financiering: SvdJ

Datum: 30 november 2021

In 2022 genomineerd voor de Loep!

De katholieke kerk in Nederland is in een negatieve spiraal beland die niet lijkt te stoppen. Inmiddels lijden acht op de tien parochies verlies. 'Doorgaan met hoge kosten en straks nog anderhalve man en een paardenkop in de kerk totdat het geld op is, dat kan natuurlijk niet.'

Cursus investigative journalism aan de Universiteit Utrecht

Docenten: Dieuwertje Kuijpers, Bram Logger en Joost Ramaer

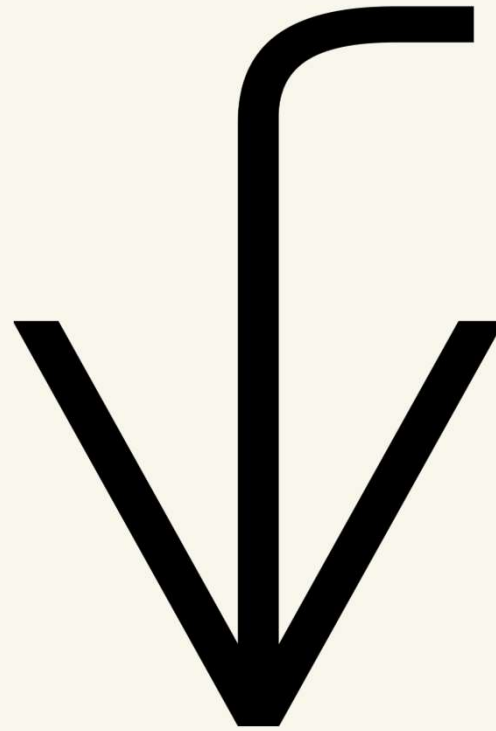
Partner: Universiteit Utrecht

Financiering: UU

Datum: voorjaar 2022

Jaarlijks geven journalisten van Spit een cursus onderzoeksjournalistiek binnen de opleiding *History and Philosophy of Science*. Deze studenten worden opgeleid tot onderzoeker. Wij laten ze kennismaken met de journalistiek als vakgebied waar onderzoekers kunnen werken.

Financieel

Inkomsten

Subsidie Stimuleringsfonds voor de Journalistiek	€ 126.454,90
Donatie Gieskes Strijbis Fonds t.b.v. Wonen Daar Mensen Dan?	€ 30.000,00
Donatie Vereniging Veronica t.b.v. onderzoek Media	€ 22.000,00
Donatie Zuid-Hollands Media Fonds t.b.v. onderzoek warmtenetten	€ 24.999,00
Subsidies en donaties kleine fondsen	€ 13.700,00
Subsidies individuele freelancers via Fonds BJP / Pascal Decroos e.a.	€ 17.217,32
Omzet verkoop journalistieke artikelen	€ 37.594,70
Kleine particuliere donateurs	€ 2.144,26
Onderwijs Universiteit Utrecht	€ 7.091,20
Dwangsom woo-verzoek	€ 1.500,00
Vennootschapsbelasting	€ 246,00
=====	
Totaal	€ 282.947,38

Uitgaven

Honoraria onderzoeksjournalistiek	€ 221.785,00
Honoraria organisatie	€ 13.824,00
Uitbesteed projectmanagement	€ 2.500,00
Honoraria beeld WDMD	€ 3.809,22
Contributies en abonnementen t.b.v. onderzoeksjournalistiek	€ 11.271,60
Reis- en onkosten journalistiek	€ 6.650,56
Marketing en communicatie (WDMD)	€ 16.727,49
Uitgaven website	€ 688,91
Bankkosten	€ 381,59
Accountant en administratiesoftware	€ 2772,10
Overige kosten	€ 1296,43
Afschrijving website	€ 832,00
=====	
Totaal	€ 282.538,90